

Verkenning naar de maatschappelijke kosten en baten van het wijkteam in de Children's Zone Feijenoord

Rotterdam, 3 oktober 2013

Gert-Jan Fernhout
Emile Barendregt
Hester Duursema

- Rotterdam Zuid heeft een Children's Zone waarin vanuit de scholen wordt gewerkt aan het welzijn van de gezinnen. De rol van de Wijkteams is om gezinnen die dat nodig hebben te ondersteunen bij het bouwen aan een stabiele gezinssituatie, waardoor de kinderen zich kunnen ontplooiën. De Children's Zone moet leiden tot betere jeugdhulpverlening voor minder geld en is aangewezen als proeftuin voor de organisatie van de jeugdzorg in de stadsregio Rotterdam.
- De gemeente Rotterdam heeft ons gevraagd een MKBA te doen en de vraag te beantwoorden: '*Wat levert het investeren in wijkteams op in vergelijking met de baten van de huidig geboden zorg?*'
- Uit onze analyse blijkt dat de kans groot is dat de maatschappelijke baten van het project de maatschappelijke kosten zullen overstijgen. Met een extra investering van 380 duizend euro per jaar wordt in ons basisscenario een baat gerealiseerd van 2 miljoen euro. Belangrijke baten zijn het voorkomen van schade elders in de samenleving (uithuisplaatsingen, schuldsaneringen, etc.) betere leerprestaties, een stijging op de participatieladder en een besparing op kosten van hulpverlening.
- De belangrijkste waardedrijvers achter de aanpak van de Wijkteams zijn:
 - *Tijdigheid*; mogelijke problemen worden door de inzet van het wijkteam eerder opgepakt.
 - *Integraliteit*; De wijkteams stellen de cliënt en zijn gezin centraal, waardoor zij ook naar de samenhang tussen problemen en de samenhang tussen de leden van het gezin kijken.
 - *Ruim mandaat*; de medewerkers van het wijkteam zijn bevoegd om op eigen initiatief veel te doen, waaronder het gericht inschakelen van de eerste en tweede lijn.
 - *Kwaliteitsbewaking*; vanuit hun integrale verantwoordelijkheid houden de wijkteammedewerkers goed in de gaten of het gezin zich aan de gemaakte afspraken houdt en de hulpverleners de kwaliteit leveren die van hen verwacht mag worden.
 - *Zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid*; Een belangrijke pijler onder de filosofie van de wijkteams is dat de ouders zelf verantwoordelijkheid nemen.

- *Oog voor talent*; de wijkteams gaan ook aan de slag met talent dat zich in een omgeving bevindt waarin ontplooiing daarvan onvoldoende gestimuleerd wordt
 - *Laagdrempeligheid*; de wijkteams zijn er ook voor gezinnen waar slechts lichte pedagogische ondersteuning nodig is en bovendien zijn ze via de school eenvoudig benaderbaar voor zowel ouders als leerkrachten.
 - *De basis op orde*; de wijkteams zorgen er voor dat de basis (financiën, huisvesting) voor de gezinnen op orde is.
 - De uitkomsten van deze MKBA zijn afhankelijk van de aannames die wij hebben gedaan. Die aannames hebben wij zoveel mogelijk gebaseerd op wetenschappelijke bronnen. Daar waar bronnen niet beschikbaar waren, zijn wij uitgegaan van de expert opinion van het wijkteam of van eigen aannames. Om een beeld te krijgen van de gevoeligheid van de uitkomsten voor veranderingen in de aannames, hebben wij een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd.
 - De gemeente draagt met 365 duizend euro meer dan 95% van de investeringen. Hier staan ook substantiële baten tegenover. Wij ramen de financiële opbrengst van deze investering op 625 duizend euro. Als onze aannames kloppen verdient de gemeente Rotterdam haar investering dus terug.
 - Ook andere instanties, zoals het Rijk, verzekeraars en werkgevers hebben baat bij de wijkteamaanpak. Wij kunnen ons voorstellen dat de gemeente Rotterdam het gesprek aangaat met zowel zorgverzekeraars als grotere bedrijven en instellingen met een behoorlijke aanwezigheid in Rotterdam, om te bezien of en hoe zij bij dit initiatief betrokken kunnen worden. Oók in financiële zin.
-

A. Aanleiding en plaatsbepaling

1. Het wijkteam binnen de Children's Zone
2. De opdracht aan Rebel

B. Methodologische verantwoording

1. Een MKBA voor Wijkteam Feijenoord
2. De wereld mét en zonder het Wijkteam
3. Belangrijke uitgangspunten

C. Alternatieven

1. Nulalternatief: De wereld zonder Wijkteam
2. Projectalternatief: Wijkteam Feijenoord

D. Effecten

1. Effectenboom
2. Efficiëntere inzet van hulpverleners
3. Beperking schade door voorkomen escalatie
4. Betere leerprestaties
5. Betere gezondheid
6. Stijging op participatieladder
7. Een gelukkiger leven
8. Kosten van het wijkteam

E. Resultaten

1. Overzicht van maatschappelijke kosten en baten
2. Aandachtspunten bij de resultaten
3. Effect op schatkist van Rotterdam
4. Verdeling kosten en baten over verschillende partijen

F. Conclusies en Aanbevelingen

1. Conclusies
2. Aanbevelingen

G. Bijlagen

1. Bronvermeldingen
 2. Databoek
 3. Toelichting kosten en baten
 4. Toelichting Netto Contante Waarde
-

Het wijkteam binnen de Children's Zone

- Sinds 30 augustus vorig jaar heeft Rotterdam Zuid een Children's Zone. Het idee achter de Children's Zone is afkomstig uit de wijk Harlem in New York City: *'It takes a village to raise a child'*. Het opvoeden van kinderen moet een samenwerkingsverband zijn tussen school, ouders, omgeving en het bedrijfsleven.
- De scholen zijn het kloppende hart van de Children's Zone. Van daaruit wordt gewerkt aan vooruitgang in de wijk. De lestijd wordt uitgebreid naar 36 uur, voor kinderen vanaf 2 zijn er speciale nulgroepen én de school biedt scholingsmogelijkheden voor de ouders. Met ouders is bovendien een contract getekend voor deelname aan de Children's Zone, zodat ouders en school weten wat ze van elkaar mogen verwachten.
- Alleen het bieden van goede scholing is voor veel kinderen in Rotterdam Zuid nog onvoldoende om tot ontplooiing te komen. Vaak worden in hun ontwikkeling belemmerd door de situatie thuis. Daarom maakt Children's Zone gebruik van *wijkteams*.
- Een wijkteam bouwt thuis, aan de keukentafel en samen met ouders, aan een stabiele gezinssituatie. Het wijkteam levert ondersteuning aan de ouders om de basis op orde te brengen. Indien nodig kan ook 'zwaardere' hulpverlening worden ingezet. Uitgangspunt is dat zo goed mogelijk wordt aangesloten op de specifieke situatie in het gezin, het eigen sociale netwerk en de mogelijkheden van het gezin. Daarbij staat zelfredzaamheid hoog in het vaandel. Een tijdige en op maat gemaakte aanpak zorgt ervoor dat kinderen zich goed kunnen ontwikkelen en voorkomt dat problemen zich onnodig opstapelen.
- De Children's Zone is onderdeel van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Dat programma moet ertoe leiden dat de onderwijsresultaten omhoog gaan en de schooluitval omlaag. Het is de bedoeling dat in 2014 alle 32 basisscholen in de Rotterdamse focuswijken binnen een Children's Zone werken.
- Deze MKBA richt zich niet op de gehele Children's Zone maar bekijkt de kosten en baten van het wijkteam.

- De wijkteams binnen de Children's Zone proberen de samenhang tussen de verschillende problemen inzichtelijk te maken en begeleiden de gezinnen in de integrale aanpak van die problemen. Door een betere afstemming van het zorgaanbod op de zorgvraag van de individuele gezinnen, worden problemen sneller en beter opgelost. Dat leidt niet alleen tot vergroting van het welzijn, maar ook tot een lagere 'kostenpost' voor bijvoorbeeld de gemeentelijke instanties, scholen, de woningcorporatie en de zorgverzekeraar. Zo snijdt het mes aan twee kanten.
 - Maar het mes móet ook aan twee kanten snijden. In 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de gehele jeugdzorg. Inhoudelijk, maar ook financieel. Om die reden is het voor de gemeente van groot belang om inzicht te hebben in de doelmatigheid van de Wijkteams in de Children's Zone, temeer daar de Children's Zone is aangewezen als proeftuin voor de toekomstige aanpak van de jeugdzorg in de stadsregio Rotterdam.
 - De centrale vraag die wij voor de gemeente Rotterdam beantwoorden is: *'Wat levert het investeren in wijkteams op, in vergelijking met de huidige geboden zorg?'* Om inzicht te krijgen in de kosten en baten van de Wijkteams in een Children's Zone, heeft de Gemeente Rotterdam Rebel gevraagd een maatschappelijke kosten -baten analyse te maken.
 - Veel van de informatie die wij graag zouden gebruiken is niet voor handen. Daarom hebben we op sommige plekken aannames moeten doen die niet wetenschappelijk onderbouwd zijn. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de gehanteerde bedragen en aantallen.
 - We realiseren ons dat ook wij de waarheid niet in pacht hebben. Dit is een *best guess* op basis van onze huidige inzichten. Voor al onze analyses van kosten en baten geldt dat we open staan voor kritiek, zo lang deze constructief is en bijdraagt aan het beter maken van onze analyse. We nodigen u daartoe dan ook van harte uit.
-

*MKBA in
het kort*

- Een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse is een haalbaarheidsanalyse van een project die bedoeld is om de besluitvorming over het investeren in dat project te ondersteunen. Een MKBA brengt de effecten van een investeringsproject in kaart en probeert die zoveel mogelijk te voorzien van een financiële waardering. Hoewel het instrument oorspronkelijk is ontwikkeld voor infrastructuurprojecten, wordt de MKBA steeds vaker toegepast in 'zachte' sectoren als zorg en onderwijs. Daarmee doet het instrument recht aan de gedachte dat uitgaven aan zorg en onderwijs ook investeringen zijn die economisch rendement kunnen opleveren.
- Een puur financiële haalbaarheidsanalyse kijkt alleen naar de financiële inkomsten en uitgaven. De MKBA gaat verder en neemt ook niet financiële baten mee, zoals bijvoorbeeld milieueffecten, effecten op de economie en effecten op het welzijn van mensen. Nadat zoveel mogelijk directe, indirecte en externe effecten van het project in kaart zijn gebracht kan worden vastgesteld of een investering in een project uit maatschappelijk-economisch oogpunt aantrekkelijk is.
- Niet voor alle onderdelen kan een zinvolle financiële waardering worden gemaakt. In deze studie geldt dat bijvoorbeeld voor een baat als 'geluk'. Dat wil niet zeggen dat die onderdelen niet of van minder waarde zijn. Onderdelen waarvoor geen zinvolle financiële waardering kan worden gemaakt, maken wel degelijk deel uit van de MKBA en krijgen daarom een prominente plek als PM-post.
- We hebben ervoor gekozen het Wijkteam Feijenoord als basis te nemen voor onze analyse. Het wijkteam Feijenoord is al wel actief, maar bevindt zich nog in de opstartfase. Dit betekent dat nog gewerkt wordt aan de samenwerking met school, aan de bekendheid bij en het vertrouwen van de gezinnen en aan het op sterkte brengen van het wijkteam.
- Ons is gevraagd aan analyse te maken van het concept 'Wijkteam'. Niet om de voortgang of het werk van het Wijkteam Feijenoord te evalueren. De inschatting van het Wijkteam is dat zij in 2015 op volle toeren draaien. Daarom kiezen wij ervoor de verwachte situatie in 2015 als uitgangspunt te nemen voor onze MKBA.

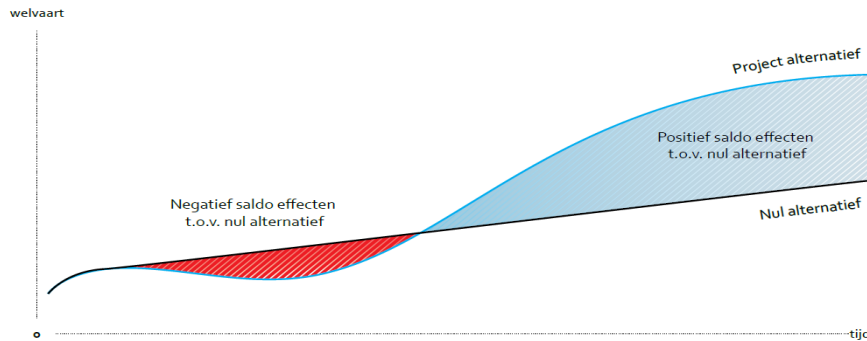
*Wijkteam
Feijenoord in
2015*

Alternatieven

- Een MKBA beperkt zich tot effecten die zich voordoen als gevolg van het project. Om die effecten te kunnen inschatten, moeten we weten hoe de wereld eruit zou zien zonder dat project. Dat is immers de referentiesituatie. De beschrijving van de wereld zonder het project noemen we het '*nulalternatief*'. Dat is dus niet de situatie waarin we niets doen, maar de situatie die zich voordoet als het project niet wordt gerealiseerd. De situatie waarin het project wel wordt gerealiseerd noemen we het '*projectalternatief*'.

Vershillen-analyse

- In de MKBA spelen we als het ware twee filmpjes af. Het filmpje waarin een Wijkteam wordt gerealiseerd en het filmpje waarin dat niet het geval is. Terwijl we die filmpjes afspeelen zien we waar verschillen in effecten

Autonome ontwikkelingen

- Er verandert de komende jaren veel in de organisatie van de jeugdzorg, waaronder:
 1. De overheveling jeugdzorg naar de gemeente.
 2. Een bezuiniging van op het totale jeugdzorg budget tot 15%.
 3. Een nieuwe opbouw van ondersteuning en zorg binnen de eigen sociale context en volgens een integrale aanpak.

We nemen aan dat de eerste twee veranderingen ook plaatsvinden, als de realisatie van de Children's Zone en de oprichting van de wijkteams geen doorgang vindt. In het nulalternatief gaan we niet uit van een integrale aanpak. De aanpak in het nul-alternatief wijkt niet significant af van de aanpak in de huidige situatie.

1) Dit is slechts een illustratie ter verduidelijking. Het is niet de uitkomst van onze analyse. Die volgt later.

Belangrijke uitgangspunten

Page 9

METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING

Basisjaar 2015

- Omdat het wijkteam Feijenoord zich op dit moment nog in de oprichtingsfase bevindt, zullen de verwachte in 2013 en 2014 nog lager zijn dan met de aanpak wordt beoogd. Om een goed beeld te krijgen van het rendement van het initiatief, zijn we bij de inschatting van de verwachte kosten en baten steeds uitgegaan van het wijkteam in 2015, omdat in dat jaar het initiatief zou moeten draaien zoals voorzien.
- We hebben geprobeerd om een zo betrouwbaar mogelijke inschatting te maken van kosten en baten. Dat is niet altijd eenvoudig. Veel algemeen aanvaarde causale verbanden zijn nooit bewezen. Als verbanden wel bewezen zijn, dan loopt de inschatting van de omvang van het causale verband vaak sterk uiteen. Daar komt bij dat de MKBA ervan uitgaat dat de aanpak in 2015 verloopt zoals het hoort te verlopen. Het wijkteam heeft meerdere malen onderstreept dat de aannames voor de te behalen effecten uitgaan van een goede samenwerking tussen de betrokken instanties en dat het wijkteam de instrumenten en middelen krijgt zoals men nu voor ogen heeft.

Factor tijd

- In de MKBA bekijken we de effecten van 1 jaar investeren in de wijkteams, namelijk in 2015. De verwachte baten kunnen uiteraard betrekking hebben op de toekomst. We gaan er van uit dat het wijkteam in 2015 circa 30% van alle leerlingen zal ondersteunen. Als we aannemen dat het aantal leerlingen gelijk blijft dan zijn dat 210 casussen in 2015 (30% van ± 700 leerlingen op de 4 scholen in de wijk Feijenoord).
- Wanneer het wijkteam er in slaagt om jaarlijks 30% van de leerlingen te ondersteunen, betekent dit niet automatisch dat na 3 jaar 90% van de gezinnen is geholpen. Er stromen immers ieder jaar nieuwe leerlingen in vanuit de jongste groep. Bovendien is Feijenoord een wijk waarin de in- en doorstroming van bewoners hoog is, zoals recentelijk bijvoorbeeld de immigratie van veel Oost-Europese gezinnen. Tenslotte zijn er ook andere factoren, zoals de algemene economische ontwikkeling, die aard en omvang van de problematiek beïnvloeden. Desalniettemin verwachten wij dat bij een succesvolle aanpak de inzet van het Wijkteam op termijn zal kunnen worden teruggeschroefd.
- Omdat de toekomst moeilijk te voorspellen is, hebben we verschillende scenario's uitgewerkt. Een scenario waarin alles loopt zoals gepland, een scenario waarin het minder goed gaat dan gepland en een scenario waarin het beter loopt dan gepland.

*Verkokerde
en aanbod
gedreven
zorg*

- De hulp aan (multi)probleemgezinnen is in Nederland traditioneel op verkokerde en aanbod gestuurde wijze georganiseerd (Inspecties, 2003). Het is niet ongebruikelijk dat deze gezinnen in de aanpak van hun problemen worden ondersteund door verschillende instanties die ieder vanuit hun eigen aandachtsgebied opereren: Jeugdzorg, Gehandicaptenzorg, Onderwijsbegeleiding, Maatschappelijk werk, Psychiatrische hulp, Verslavingszorg, Schuldhulpverlening, etc.
- De betrokken instanties vliegen de problematiek niet alleen ieder vanuit hun eigen aandachtsgebied aan, ze worden ook ieder op hun eigen manier bekostigd. Niet zelden lopen de totale kosten voor hulpverlening per multiprobleemgezin op tot meer dan honderduizend euro per jaar (Cuyvers Consultancy voor VWS, 2012).

*Problemen
op vele
leefgebieden*

- De verkokerde werkwijze blijkt vaak niet in staat om escalatie van problemen te voorkomen (Hermans et al., 2002). In sommige gevallen wordt de hulpverlening beëindigd zonder dat het gewenste resultaat is behaald. Niet alleen worden problemen groter, tevens heeft het ene probleem weer een volgend probleem tot gevolg. De problemen doen zich voornamelijk voor op de volgende leefgebieden:
 - Financiën; probleemgezinnen hebben vaak moeite met het op orde houden van de financiële administratie, vaak met schulden tot gevolg (Heuves & Bartelink, 2010). Door de schulden ontstaan vaak andere problemen op andere leefgebieden, zoals drankmisbruik en verslechtering van het opvoedingsklimaat.
 - Wonen; vaak ontstaan door financiële wanorde problemen op het gebied van huisvesting. Bijvoorbeeld omdat de huur of de elektriciteitsrekening niet meer betaald kan worden. Een vaak voorkomend gevolg daarvan zijn afsluitingen en uithuiszettingen.
 - Veiligheid; in probleemgezinnen komt vaker huiselijk geweld en crimineel gedrag voor (Bureau Jeugdzorg, 2008). Oorzaak is vaak de schuldenproblematiek zelf en de stress die hierdoor ontstaat (Geuns et al., 2011).
 - Gezondheid; in probleemgezinnen is vaker sprake van chronische gezondheidsklachten. Vaak zijn dat psychosomatische klachten, of klachten die worden veroorzaakt door verslavingen (drank, drugs, tabak).
 - Werk; veel ouders van probleemgezinnen hebben moeite om een baan te krijgen en te behouden (De Levita & Den Uyl, 2012)
 - Opvoeding; veel ouders hebben niet de pedagogische vaardigheden of ervaring die nodig is om een kinderen een goed opvoedingsklimaat te bieden (Roest et al. 2010).

Voorbeeld nulalternatief lichte casus

Om het verschil tussen de wereld zonder het Wijkteam en de wereld met het Wijkteam duidelijk en concreet te maken, beschrijven wij beiden werelden aan de hand van een lichte en een zware casus. Die indeling in licht en zwaar is ook relevant voor onze verdere analyse.

We gaan uit van een relatief lichte casus waarin een jongen gedragsproblemen heeft. Hij is de zoon van een alleenstaande jonge moeder, die schulden blijkt te hebben:

- De leerkracht signaleert problemen bij een kind en bespreekt dit met de intern begeleider (IB'er) van de school die vervolgens bij een aantal lessen observeert.
- Omdat er meer aan de hand lijkt te zijn, schakelt de intern begeleider de maatschappelijk werker in.
- De maatschappelijk werker legt de casus voor in het ZAT. Het ZAT is een bovenschools adviesteam waar alle scholen gebruik van kunnen maken. In het ZAT team zijn medewerkers vertegenwoordigd van onder andere de scholen, het CJG en bureau Jeugdzorg. Het ZAT team komt eens per 6 weken bij elkaar. In het ZAT team wordt de casus besproken en wordt doorverwezen naar:
 - Een gezinscoach (circa 5% van de gevallen)
 - Het gebiedsteam (circa 20% van de gevallen)
 - Losse oplossingen (circa 75% van de gevallen).
- » In deze casus zullen 2 (of meer) losse oplossingen worden voorgesteld. De jongen gaat een traject in met het lokale zorgnetwerk, het CJG of Lucertis (kinder- & jeugdpsychiatrie). Voor de moeder wordt een aparte maatschappelijk werker ingeschakeld om te ondersteunen bij de voorbereiding voor de schuldhulpverlening, waarna de aanvraag in behandeling wordt genomen door de kredietbank.
- In het nulalternatief heeft de leerkracht / de IB'er of maatschappelijk werker geen zicht op het vervolg.
- De onderlinge hulporganisaties zijn vaak niet van elkaars betrokkenheid op de hoogte.
- In het nulalternatief kan de casus tot 6 weken blijven liggen voordat überhaupt actie wordt ondernomen door hulpverlenende instanties.

*Voorbeeld
nulalternatief
zware casus*

We gaan uit van een relatief zware casus van een gezin met 3 kinderen: een gehandicapte tiener, een kind met gedragsproblemen en een baby waarbij achterstand wordt gesignaleerd. Het kind met gedragsproblemen is leerling van de school. De moeder in het gezin is alleenstaand en kampt met psychische problemen.

- Leerkracht signaleert toenemende problemen bij het kind en bespreekt dit met de intern begeleider van de school. Bij de school is bekend dat er meer aan de hand is in het gezin.
- De casus wordt besproken in het ZAT. Er zijn al diverse hulpverleners actief in het gezin. Er is begeleiding voor het gehandicapte kind, Lucertis is al eens ingeschakeld voor de gedragsproblemen, het CJG heeft de baby op het netvlies en adviseert moeder en moeder ontvangt psychische ondersteuning. Het feit dat er schulden zijn is niet bekend bij de hulpverlenende instanties.
- Er wordt aanvullende begeleiding van het kind met gedragsproblemen ingeschakeld.
- In het nulalternatief heeft de leerkracht, de IB'er of maatschappelijk werker geen zicht op het vervolg.
- De onderlinge hulporganisaties zijn niet van elkaars betrokkenheid op de hoogte.
- Omdat de onderliggende schuldenproblematiek niet wordt aangepakt, is de kans dat de problemen structureel worden opgelost zeer klein. De hulpverlening zal daarom aanwezig blijven in het gezin.

Afbakening wijkteams

- De inzet van het wijkteam is een belangrijk onderdeel van de Children's Zone. Onderzoek toont namelijk aan dat onderwijsondersteuning in het gezin en de ouder als rolmodel kritische succesfactoren zijn voor betere onderwijsresultaten (Smit et al., 2012).
- De oprichting van de wijkteams beperkt zich echter niet tot de Children's Zone. Vanaf 2015 worden in bijna alle wijken (46) van Rotterdam wijkteams opgericht. De aanpak van de wijkteams in de Children's zone wijkt wel enigszins af van de algemene aanpak. De wijkteams in de Children's zone hebben namelijk een expliciete focus op de basisscholen, de (talent) ontwikkeling van het kind en de ontzorging van de leerkrachten.

Invulling wijkteams

- Het wijkteam Feijenoord richt zich op 4 basisscholen in de wijk: de Agnesschool, de Groen van Prinstererschool, de Heemskerkschool en de Dukdalfschool. In 2015 heeft het wijkteam Feijenoord minimaal vijf medewerkers die worden gedetacheerd vanuit de gemeente Rotterdam (Gebiedsteams en Bureau Frontlijn) of door de gemeente of stadsregio gecontracteerde organisaties (onder andere CJG, Flexus Jeugdplein en Trivium Lindenhof). In het algemeen geldt dat mensen zich voor dit werk kunnen aanmelden, maar pas na een intensieve training en gebleken geschiktheid aan een Wijkteam worden toegevoegd. In het wijkteam functioneren zij niet als representant van hun organisatie, maar als deelnemer van het Wijkteam. De leden van het wijkteam Feijenoord zijn allen senior professionals, met veel ervaring in (een wijk als) Feijenoord.
- De leden van het Wijkteam zijn generalistische *professionals*, die volgens de frontlijn-methode werken: hulpverlening waarbij de professional midden in het gezin staat en samen met het gezin zoekt naar de beste oplossing. Cruciaal is dat de problematiek in het gezin in samenhang wordt bekeken en aangepakt. Het wijkteam stuurt daarbij sterk op de zelfredzaamheid van het gezin. Wanneer het gezin namelijk zelf actief meewerkt aan het oplossen van de problematiek is de kans op 'terugval' kleiner (Layzer et al., 2001, Loman & Siegel, 2004)
- Ieder lid van het Wijkteam is contactpersoon voor tenminste één school. De contactpersoon neemt de meldingen of signalen van zijn of haar school in ontvangst, beoordeelt die en gaat bij de client op bezoek voor een eerste kennismaking/intake. Binnen het Wijkteam noemen ze dat het 'Keukentafel-gesprek'.

Team

- Naast de professionals bestaat het wijkteam Feijenoord in 2015 uit 4 studententeams van Bureau Frontlijn, één voor iedere school. Door de inzet van studententeams worden gezinnen intensief ondersteund bij het aanpakken van de problematiek. De studenten zijn verantwoordelijk voor de relatief eenvoudige ondersteuning. Belangrijk aspect hierbij is dat de studenten de gezinsleden coachen in het zelf oplossen van de problemen en hen niet alle taken uit handen nemen.

Rollen en verantwoordelijkheden

- Het Wijkteam staat onder leiding van de wijkteamleider, die zich opstelt als meewerkend voorman. De wijkteamleider ontwikkelt en onderhoudt contact met een wijknetwerk van professionals en vrijwilligers. (bijvoorbeeld de woningbouwcorporaties, de speeltuinen / buurtwerk, sportverenigingen maar ook een organisatie als VraagWijzer).
 - De verantwoordelijkheid voor het functioneren van het wijkteam en de wijkteamprofessionals ligt niet bij de 'toeleverende' organisaties, maar bij het wijkteam zelf. De wijkteamprofessional is zelf aanspreekbaar op de kwaliteit en het resultaat van zijn of haar hulpverlening.
-

Doel

Het doel van het wijkteam is om de *leerkrachten te ontzorgen* en de *gezinnen te ontstressen* waardoor een beter leermilieu ontstaat om te presteren en talenten beter ontwikkeld kunnen worden. In MKBA termen wordt dit wel het beoogd effect genoemd. Naast het beoogd effect is er ook een belangrijk neveneffect van de wijkteams, namelijk een *doelmatiger inzet van hulpverlening*.

Binnen de wijkteam-aanpak zijn er een aantal belangrijke elementen die er voor moeten zorgen dat de drie genoemde effecten daadwerkelijk worden bereikt. Deze elementen noemen we de waardedrijvers achter de wijkteams in de Children's Zone. Dit zijn:

*Waarde-
drijvers*

- *Tijdigheid*; mogelijke problemen worden met de inzet van het wijkteam veel eerder opgemerkt en opgepakt dan zonder. De leerkrachten kennen de kinderen goed en vormen in wezen de zintuigen van het wijkteam (Van den Bogaart & van Veen, 2004). Leerkrachten hebben periodiek overleg met de medewerker van het wijkteam, waardoor nieuwe casussen gemakkelijk en laagdrempelig kunnen worden besproken. Op die manier worden mogelijke problemen snel opgemerkt, waardoor het wijkteam eerder met de ouders om de tafel kan zitten. Het gevolg daarvan is dat problemen vroegtijdig gesignaleerd en aangepakt worden, waardoor escalatie wordt voorkomen (Veugelers & Schuitema, 2010).
- *Integraliteit*; behoudens een enkele interventie (zoals de gezinscoach) staat in het nulalternatief vooral het probleem centraal. De wijkteams stellen de cliënt en zijn systeem (gezin) centraal, waardoor zij ook naar de samenhang tussen problemen (schulden en mishandeling zijn het gevolg van een drankprobleem) en de samenhang tussen de leden van het gezin kijken. De filosofie is gebaseerd op een aantal invloedrijke psychosociale theorieën van kindontwikkeling en –gedrag, zoals de sociaalecologische aanpak van Bronfenbrenner (1977), Bandura's (1977) sociale leertheorie, en systeemtheorie (Munger, 1998). Deze theorieën benadrukken dat gedragingen van kinderen worden beïnvloed door de interactie van het kind en de systemen in haar/zijn omgeving en de interactie tussen deze systemen. Door die integrale benadering is de hulpverlener in staat om problemen in samenhang te bezien en in de juiste volgorde aan te pakken (eerst de schuldhulpverlening, dan pas de drankverslaving). Het hele gezin in een keer aanpakken is bovendien mogelijk efficiënter en effectiever dan ieder lid afzonderlijk en door een andere professional..

Waarde- drijvers

- *Ruim mandaat*; de medewerkers van het wijkteam zijn bevoegd om op eigen initiatief veel te doen, waaronder het gericht inschakelen van de eerste en tweede lijn. Daardoor wordt veel interdisciplinair overleg voorkomen. Interdisciplinair overleg heeft als belangrijkste nadeel dat het maar eens in de zoveel tijd plaatsvindt (vertraging in de aanpak), dat het minder efficiënt is en vooral dat de deelnemers zich vanaf papier in de casus moeten verdiepen en niet zelf een kijkje in het gezin hebben kunnen nemen. Bovendien kunnen de wijkteammedewerkers ook zelf al een hoop oplossen (zeker als ze er vroeg bij zijn), waardoor de eerste en tweede lijn minder ingeschakeld hoeft te worden.
- *Kwaliteitsbewaking*; vanuit hun integrale verantwoordelijkheid houden de wijkteammedewerkers goed in de gaten of (i) het gezin zich aan de gemaakte afspraken houdt en (ii) of de hulpverleners de kwaliteit leveren die van hen verwacht mag worden. Dat kan door hulpverleners rechtstreeks aan te spreken, maar ook via algemene evaluaties vanuit de Gemeente Rotterdam als inkoper van de betreffende hulpverlening.
- *Zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid*; Een belangrijke pijler onder de filosofie van de wijkteams is dat de ouders zelf verantwoordelijkheid nemen. Die filosofie komt tot uiting in de houding en wijze waarop de wijkteammedewerkers hun werkzaamheden verrichten. Bijvoorbeeld door te werken volgens het principe 'Voordoelen, Samen doen, Zelf doen' en door wederkerigheid. Mensen die geen eigen verantwoordelijkheid nemen worden niet (meer) geholpen.
- *Oog voor talent*; de wijkteams richten zich niet alleen op probleemgevallen, maar gaan ook aan de slag met talent dat zich in een omgeving bevindt waarin ontplooiing van dat talent onvoldoende gestimuleerd wordt. Hier worden geen problemen opgelost, maar kansen gecreëerd.
- *Laagdrempeligheid*; de wijkteams zijn er voor de gezinnen met zware problematiek, maar ook voor de gezinnen waar slechts lichte pedagogische ondersteuning nodig is. Omdat het wijkteam niet per se geassocieerd wordt met multiprobleemgezinnen, is de drempel voor ouders laag om het gesprek aan te gaan met het wijkteam. In de praktijk blijkt overigens dat waar het in eerste instantie alleen om pedagogische ondersteuning lijkt te gaan, het wijkteam in tweede instantie op meer leefgebieden ondersteuning kan bieden.
- *De basis op orde*; de wijkteams werken volgens de theorie van Maslov, pas als basale behoeftes als huisvesting (en financiën) op orde zijn, is er bij de gezinnen behoefte en ruimte voor ontwikkeling op andere gebieden.

1) Het betreft jongeren tussen 6 en 17 die buiten schooltijd tenminste twee maal per week sporten, al dan niet in georganiseerd verband.

*Voorbeeld
projectalternatief
lichte casus*

We gaan opnieuw uit van de relatief lichte casus van een jongen met gedragsproblemen. Hij is de zoon van een alleenstaande jonge moeder, waarvan blijkt dat ze schulden heeft.

- Leerkracht signaleert problemen bij een kind en bespreekt dit met de intern begeleider van de school die vervolgens bij een aantal lessen observeert.
- Omdat er meer aan de hand lijkt te zijn, schakelt de intern begeleider de vaste contactpersoon van het wijkteam in.
- De wijkteamcontactpersoon houdt een keukentafelgesprek, analyseert integraal de problematiek, maakt een plan van aanpak en is verantwoordelijk voor de casus:
- Met het gezin wordt een plan opgesteld:
 - Het studententeam wordt ingezet bij hulp bij opvoeding thuis.
 - Het wijkteamlid helpt samen met het studententeam bij de aanvraag bij de kredietbank.
 - Alleen indien nodig wordt aanvullende hulpverlening zoals Lucertis ingezet.
- In het projectalternatief heeft de medewerker van het wijkteam volledig zicht op de voortgang en koppelt dit terug naar school.

*Voorbeeld
projectalternatief
zware casus*

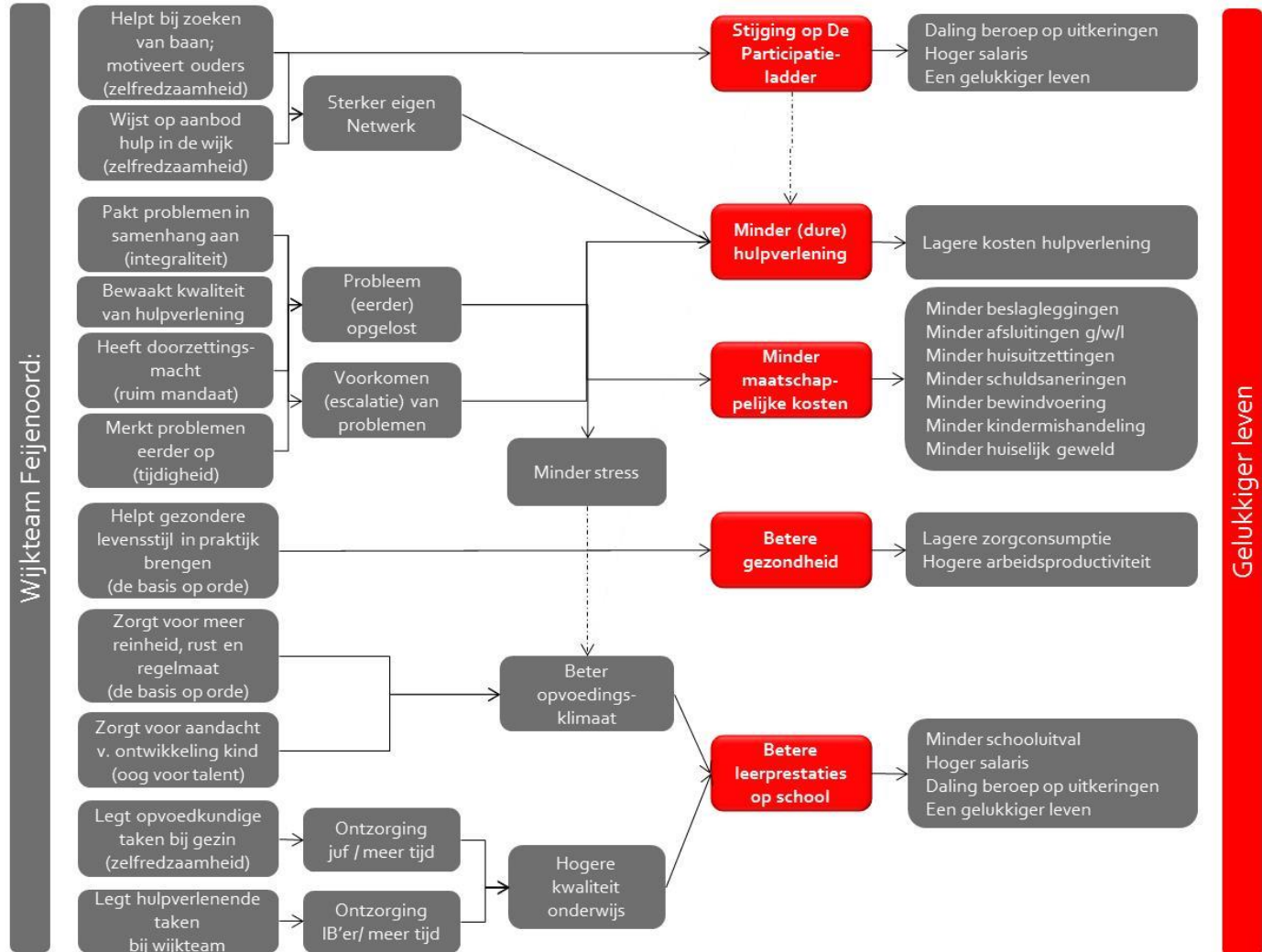
We gaan net als in het nulalternatief uit van een relatief zware casus van gezin met 3 kinderen: een gehandicapte tiener, een kind met gedragsproblemen en een baby waarbij achterstand wordt gesignaleerd. Het kind met gedragsproblemen is leerling van de school. De moeder in het gezin is alleenstaand. Bovendien blijkt dat ze schulden heeft en kampt met psychische problemen.

- Leerkracht signaleert toenemende problemen bij het kind en bespreekt dit met de intern begeleider van de school. Bij de school is bekend dat er meer aan de hand is in het gezin.
- De school schakelt de contactpersoon van het wijkteam in. De casus wordt besproken in het wijkteam. 1 wijkteamlid wordt verantwoordelijk voor de casus en houdt het keukentafel gesprek.
- Tijdens dit keukentafelgesprek wordt in kaart gebracht welke hulpverleners actief zijn en wat hun behandelplan is. In veel gevallen is dat bij de moeder niet goed duidelijk. Bovendien blijkt dat ze op haar uitkering wordt gekort, wat haar veel stress oplevert.
- De wijkteam professional onderneemt met ondersteuning van de studenten samen met de moeder actie richting het Cluster Werk & Inkomen. De korting blijkt onterecht.
- De wijkteam professional zoekt samen met de moeder naar een alternatieve dagbesteding voor de gehandicapte zoon.
- Nu deze twee grote problemen zijn opgelost, is de stress in huis grotendeels verdwenen. De psychische ondersteuning van de moeder kan worden beëindigd. De behandeling door Lucertis en het CJG kunnen eveneens worden beëindigd. Het studententeam zet een kort programma op gericht op opvoedkundige ondersteuning voor het jongste en middelste kind.

Effectenboom

- In een tweetal workshops hebben we met de betrokkenen van het wijkteam een effectenboom gemaakt. Een vereenvoudigde versie daarvan is weergegeven op de volgende pagina. In deze effectenboom is te zien hoe de aanpak van het wijkteam leidt tot verwachte baten. Aan de linkerkant ziet u de interventie van het wijkteam en de directe effecten daarvan. Effecten die vervolgens via de effectenboom leiden tot de maatschappelijke effecten die wij in deze MKBA zoveel mogelijk proberen te monetariseren.
- Het valt op dat veel effecten met elkaar samenhangen. Zo leidt een stijging op de participatieladder tot een hoger salaris, maar draagt het ook bij aan een beter opvoedingsklimaat omdat ouders belangrijke rolmodellen zijn voor kinderen. Een ander voorbeeld is dat minder stress in de gezinnen leidt tot een beter opvoedingsklimaat, maar ook tot een betere gezondheid van de ouders en tot minder escalatie van problemen.
- In deze effectenboom identificeren we vijf sleuteffecten die naar verwachting een belangrijke bijdrage zullen leveren aan de “opbrengst” van het wijkteam. Het gaat hierbij om:
 1. Efficiëntere inzet van hulpverlening
 2. Minder maatschappelijk schade
 3. Betere leerprestaties
 4. Betere gezondheid van het gezin
 5. Een stijging op de participatieladder
- Deze sleuteffecten vormden de basis voor de kwantificering. Daarnaast leidt een stijging op de participatieladder, minder problemen, een betere gezondheid en een hoger inkomen door betere leerprestaties ook tot een gelukkiger leven.

Effectenboom

- Via interviews met de mensen uit het veld hebben we de belangrijkste aannames verzameld over aantallen en effectiviteit. De resultaten van die interviews hebben we in een workshop besproken, waarin een gedeeld gevoel is ontstaan over wat juiste aannames zijn.
- Voor het waarderen hebben we waar mogelijk gebruik gemaakt van wetenschappelijke bronnen. Daar waar die niet beschikbaar waren hebben we andere bronnen gebruikt of zelf een aanname gedaan. In Bijlage 2 is een compleet overzicht van de door ons gehanteerde kengetallen en de bron waaruit zij afkomstig zijn opgenomen. Voor een toelichting op de kwantificering verwijzen wij naar Bijlage 3.
- De financiële en gemonetariseerde effecten vinden in verschillende jaren plaats. Die bedragen kunnen we niet zomaar vergelijken. Dat komt omdat:
 1. Een euro vandaag meer waard is dan een euro morgen, onder meer door inflatie.
 2. Een zekere euro meer waard is dan een onzekere euro. De euro die je vandaag investeert is zeker, maar of je het verwachte rendement behaalt valt nog maar te bezien.
- We hanteren daarbij een disconteringsvoet van 5,5%. (een zekere euro vandaag is 5,5% meer waard dan een onzekere euro volgend jaar). Daarmee sluiten wij aan bij het Rijksbeleid. Door de verdisconteerde kosten af te trekken van de verdisconteerde baten berekenen we de netto contante waarde van de geldstromen in 2013.
- Om de resultaten van deze MKBA te berekenen hebben we gebruik gemaakt van een financieel rekenmodel in Excel. Waar mogelijk hebben we de bedragen in deze rapportage opgenomen als Netto Contante Waarde. Om misverstanden te voorkomen benadrukken we dat het niet (altijd) mogelijk is om de uitkomsten te controleren door de genoemde bedragen in de bijlagen met elkaar te vermenigvuldigen.
- Zoals eerder aangegeven gaan de gehanteerde kengetallen en verwachte effecten met enige onzekerheid gepaard. De uitkomsten van de MKBA zijn, om de schijn van nauwkeurigheid te voorkomen, daarom afgerond.

Efficiëntie

- **In ons basisscenario verwachten wij bij de door ons gehanteerde aannames een besparing op hulpverleningskosten van circa € 655.000 door de inzet van het wijkteam.**
- Om de baten van het wijkteam door efficiëntere hulpverlening inzichtelijk te maken hebben we onderscheid gemaakt tussen lichte en zware casus. Bij lichte casuïstiek spelen er vooral eenvoudige opvoedkundige vraagstukken. In 50% van de gevallen zijn er daarnaast problemen op 1 of 2 andere leefgebieden. Ook deze groep casus classificeren we als licht.
- In de nulsituatie ontwikkelt 20% van de aanvankelijk lichte casus zich tot zware casus. De wijkteam aanpak zorgt ervoor dat deze lichte casus snel worden opgemerkt en aangepakt. Daardoor wordt escalatie naar zwaar en dus de inzet van dure hulpverleners voorkomen. Uit onderzoek naar de kosten van probleemgezinnen blijkt dat de gemiddelde kosten voor hulpverlening circa € 29.000 bedragen. In totaal wordt in ons basisscenario door de wijkteamaanpak € 425.000 aan hulpverleningskosten voorkomen.
- In nog eens 20% van de 'lichte' gevallen blijkt na 1 of 2 gesprekken dat er meer aan de hand. Hoewel deze casus aanvankelijk als 'licht' worden aangemeld, blijken ze in praktijk zwaar te zijn. Gecorrigeerd voor deze laatste groep hanteren we in ons basisscenario de aanname dat 70% van de casus 'licht' is.
- Onder de 30% 'zware casus' vallen de zogenoemde multiprobleemgezinnen. Bij deze gezinnen is er minimaal op 2 leefgebieden sprake van serieuze problematiek. In 75% van de zware gevallen is er op het moment van aanmelding bij het wijkteam geen hulpverlening (meer) aanwezig in het gezin. In 25% van de gevallen is er wel hulpverlening aanwezig. Uit de analyses die wij met de wijkteamleden hebben gedaan, blijkt dat reeds aanwezige hulpverlening vaak efficiënter ingezet kan worden. We verwachten dat daardoor 80% van de hulpverleningskosten bespaard kan worden. Voorzichtigheidshalve gaan we in ons basisscenario uit van een besparing van 50%.

Efficiëntie

- De efficiëntere inzet van hulpverleners wordt gerealiseerd doordat:
 1. De doorlooptijd van hulpverleningstrajecten korter is omdat problemen in samenhang worden aangepakt.
 2. De wijkteammedewerkers zich als kritische inkoper gedragen jegens de tweede lijn en hun cliënt ook coachen zich als 'kritische consument' te gedragen. Daardoor wordt de tweede lijn gedwongen meer *value for money* te leveren.
 3. De wijkteams sturen op meer zelfstandigheid van de cliënt, hun eigen verantwoordelijkheid en het gebruik van het netwerk van de cliënt. Daardoor wordt het beroep op externe hulpverleners minder.
- Als we uitgaan van de eerder genoemde € 29.000 aan hulpverleningskosten per gezin, komt de totale besparing voor de zware casus op € 230.000.

Caseload wijkteam Feijenoord in 2015

10	Casussen waarin de gezinnen geen hulp willen
140	Casussen betreffen lichte problematiek
60	Casussen betreffen zware problematiek, waarvan - 45 met zware problematiek en te weinig hulpverlening - 15 met zware problematiek en te veel hulpverlening
210	Totaal aantal casussen per jaar

Beperking schade door voorkomen escalatie van problemen

Page 24

EFFECTEN

*Voorkomen
escalatie*

- **Door de inzet van het wijkteam wordt schade door escalatie van problemen elders in de samenleving beperkt. In ons basisscenario verwachten wij bij de door ons gehanteerde aannames een beperking van de schade voor de samenleving met € 450.000 + PM.**
- De inzet van het wijkteam leidt tot hogere kosten op het leefgebied van financiën (schuldhelpverlening en bewindvoering) (€90.000), maar voorkomt schade elders in de samenleving. Denk aan de kosten voor afsluiting van gas, water en licht, beslagleggingen, huisuitzettingen, kindermishandeling en huiselijk geweld. Die kosten worden door veel verschillende partijen gedragen, zoals bijvoorbeeld het ministerie van Justitie, woningcorporaties, energiebedrijven en telecombedrijven.
- We nemen aan dat ook in de nulsituatie deze problemen worden voorkomen, althans in de gezinnen waarin daadwerkelijk hulp wordt verleend. We nemen aan dat in gezinnen waarin geen hulpverlening wordt geboden, escalatie van problemen ook niet wordt voorkomen. Doordat de wijkteams laagdrempelig zijn worden ook gezinnen die nog niet in beeld zijn bij hulpverlenende instanties benaderd (45 casussen in 2015). Daardoor worden bovengenoemde escalaties (tenminste gedeeltelijk) voorkomen. Dat levert dus een beperking van de maatschappelijke schade op.¹
- Tot slot kan escalatie worden voorkomen omdat het wijkteam (in 2015) een goede relatie heeft opgebouwd met onder andere woningbouwcorporaties en nutsbedrijven. Deze instanties hebben vertrouwen in het wijkteam, waardoor zij bereid zijn om mee te werken aan voorgestelde oplossingen.
- Voor iedere vorm van escalatie hebben we met het wijkteam een inschatting gemaakt van de kans dat deze voorkomt, en in hoeveel gevallen het wijkteam de escalatie kan voorkomen. Vervolgens is voor iedere vorm van escalatie een kengetal gehanteerd, waarmee de bespaarde kosten kunnen worden berekend.

1) Aangezien er onvoldoende inzicht is in de kosten van kindermishandeling zijn deze op PM gezet.

Ontzorgen van leerkrachten & ib'ers

- **Door de inzet van het wijkteam worden de leerkrachten op school ontzorgd. In ons basisscenario verwachten wij daarvan bij de door ons gehanteerde aannames een totale baat van € 655.000.**
- Een belangrijke pijler onder de aanpak van de Wijkteams is het ontzorgen van de leerkrachten op school. Dat lukt doordat het wijkteam letterlijk vanuit de school werkt en interactie tussen de leerkracht/ib'er en het wijkteamlid vanzelfsprekend en laagdrempelig is. Als gevolg daarvan kunnen de leerkracht en de intern begeleider hulpverlenende en opvoedkundige taken snel overdragen aan het wijkteam en is een goede samenwerking tussen hulpverlening en school gewaarborgd. Het gevolg daarvan is dat de leerkracht meer tijd over heeft om te doen waar hij voor besteld is: Onderwijzen.
- Als de aanpak van de wijkteams effectiever is en inderdaad leidt tot minder problemen bij de leerlingen thuis, dan zal de leerkracht dat ook in de klas merken. Minder problematisch gedrag en beter opgevoede en voorbereide kinderen dragen bij aan het onderwijsklimaat. Er gaat minder tijd verloren aan het bijtrekken van achterblijvende leerlingen en het corrigeren van ongewenst gedrag.
- De tijd die de leerkracht niet hoeft te besteden aan zorg, opvoeding en het corrigeren van ongewenst gedrag, kan hij gebruiken om meer maatwerk te leveren aan individuele leerlingen. Bijvoorbeeld het ontwikkelen van talent of extra aandacht voor ontwikkelpunten.
- Beter onderwijs leidt via betere leerprestaties en een betere sociaal-emotionele ontwikkeling tot betere kansen op de arbeidsmarkt, hetgeen zich ondermeer vertaalt in minder beroep op uitkeringen of een hoger salaris. Bovendien zijn goed onderwijs en een goede baan ook belangrijke ingrediënten om het patroon van intergenerationale overdracht van problemen te doorbreken.
- Het is moeilijk om deze effecten te kwantificeren en iedere poging daartoe leidt tot discussie. Daarom hebben we ervoor gekozen de 'betere prestaties op school door beter onderwijs' te waarderen volgens de Defensive Expenditure Method (Rogers et al., 1997). We gaan er dan vanuit dat de kosten van een leerkracht een proxy zijn van de waarde die wij als samenleving hechten aan verbetering van het onderwijs. We waarderen de door de aanpak van de Wijkteams vrijgekomen tijd dus tegen de werkelijke salariskosten van de betrokken leerkrachten en interne begeleiders. Voor de vier scholen komen we dan uit op € 615.000 euro.

Betere leerprestaties door een integrale aanpak (B)

Page 26

EFFECTEN

*Verbeterd
opvoedings-
klimaat*

- **De integrale aanpak van de Children's Zone zorgt ervoor dat de leerprestaties worden verbeterd. In ons basisscenario ramen wij bij de door ons gehanteerde aannames de totale baat op € 2,5 mio.¹**
- Naast het ontzorgen van de leerkrachten en ib'ers worden de leerprestaties van de kinderen ook verbeterd door de aandacht voor het opvoedingsklimaat thuis. De mate waarin kinderen in staat zijn om 'eruit te halen wat erin zit', wordt niet alleen bepaald door de kwaliteit van het onderwijs, maar voor een tenminste net zo belangrijk deel door de situatie thuis.
- Het wijkteam heeft veel aandacht voor het opvoedingsklimaat in de gezinnen. Dit geldt voor de zware casussen, maar juist ook voor de lichte casuïstiek waarbij het in de meeste gevallen gaat om ondersteuning bij de opvoeding.
- Aangrijpingspunt voor het Wijkteam is het basale functioneren van het gezin. Het Wijkteam (i) ondersteunt bij het inzicht krijgen in en op orde krijgen van de financiën, (ii) brengt de basisbeginselen bij van het *runnen* van een gezin ('Reinheid, Rust en Regelmaat'), (iii) ondersteunt en te *coacht* bij het opvoeden van de kinderen, (iv) ondersteunt bij het activeren van het sociale netwerk van het gezin en (v) *coacht* in het ontwikkelen van een gezonde levensstijl, ondermeer door aandacht te besteden aan sport en gezonde voeding. Als de kinderen beter slapen, gezonder eten en meer sporten en de ouders geen stress meer hebben omdat zij de situatie thuis niet onder controle hebben, dan leidt dat tot betere leerprestaties op school.¹
- Naast het basale functioneren van het gezin, is het ook belangrijk dat de ouders betrokken zijn bij de school en bij het leren van hun kinderen. Bijvoorbeeld door op oudergesprekken te komen, te helpen met het huiswerk of door als vrijwilliger actief te zijn op school. Het Wijkteam stimuleert ouders om dat te doen.
- De combinatie van de aandacht voor het opvoedingsklimaat en het hiervoor beschreven ontzorgen van de leerkrachten zorgt er voor dat de leerprestaties worden verbeterd. Deze aanpak kan echter niet los worden gezien van de totale Children's Zone aanpak. Juist de combinatie van wijkteam en onderwijs zorgen voor betere leerprestaties. De school verwacht door de integrale aanpak van de Children's Zone een gemiddelde stijging van de totale cito score met 2,2 punten. Een hogere cito-score leidt vervolgens tot hoger vervolgonderwijs, dat vervolgens correspondeert met minder uitkeringen en meer salaris.

1) Let op: het betreft hier een baat die niet alleen is toe te schrijven aan de inzet van het wijkteam, maar ook aan de met de Children's Zone samenhangende aanpassingen in het onderwijsprogramma.

*Verhelpen
van
overgewicht*

- **Door de inzet van het wijkteam wordt overgewicht voorkomen en gaan meer jongeren sporten. De totale baten die hier mee samenhangen bedragen € 115.000.**
- Overgewicht is een belangrijk aandachtspunt in de wijk Feijenoord. Vanuit de gemeente en de school wordt veel aandacht besteed aan het voorkomen van overgewicht. Ook het wijkteam besteedt hier nadrukkelijk aandacht aan. Uit onderzoek op de Agnesschool blijkt dat ongeveer 30% van de kinderen kampt met overgewicht. De verwachting is dat in ongeveer de helft van de gevallen achterliggende problematiek de oorzaak is van het overgewicht, of in ieder geval afvallen bemoeilijkt.

*Toename van
sporten*

- Het wijkteam schat in dat in ongeveer 20% van de gevallen waar achterliggende problematiek afvallen bemoeilijkt, dit door inzet van het wijkteam wordt verholpen. Het wijkteam slaagt er in dit te bereiken doordat:
 - De leden van het wijkteam regelmatig in het gezin aanwezig zijn waardoor sterker gestuurd kan worden op een gedragsverandering.
 - De studententeams samen met de ouders bekijken welke boodschappen beter vervangen kunnen worden door gezonde alternatieven.
- Naast het voorkomen van overgewicht stuurt het wijkteam ook aan op sportactiviteiten. Op dit moment is slechts 5% van de leerlingen lid van een sportvereniging. En 95% dus niet. Het wijkteam wijst de gezinnen op het belang van sport en helpt de ouders bij het aanvragen van bijvoorbeeld een sportfonds. Ongeveer 50% van de kinderen wordt daardoor lid van een sportvereniging. Daarvan blijft 40% structureel sporten.
- *De bespaarde kosten door het voorkomen van overgewicht bedragen circa € 55.000. De baten als gevolg van sporten bedragen circa € 60.000.*

*(Vrijwilligers-)
werk*

- **Door de inzet van het wijkteam wordt bij de ouder(s) een beperkte stijging op de participatieladder gerealiseerd. De totale baat die hier mee samenhangt ramen we in ons basisscenario op € 205.000.**
- De wijkteams spreken aan op zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van de ouders, activeren het sociale netwerk en sturen aan op maatschappelijke participatie.
- Inschatting van de wijkteamleden is dat op dit moment circa 40% van gezinnen afhankelijk is van een uitkering. Het is uiteraard de ambitie om zoveel mogelijk mensen toe te leiden naar werk. Tot nu toe is het wijkteam er niet in geslaagd om ouders met een uitkering richting een baan te begeleiden. De verwachting is dat in 2015 dit in circa 5% van de gevallen wel zal lukken.
- Maar de participatieladder heeft meer treden. Het wijkteam richt zich ook op andere vormen van participatie. Door ouders bijvoorbeeld te stimuleren om vrijwilligerswerk te doen wordt wel werkervaring opgedaan en wordt het netwerk van de ouder(s) vergroot. Ook hier zijn baten aan verbonden.
- Bovendien past vrijwilligerswerk het goed in de 'voor wat, hoort wat' aanpak van het wijkteam. In 2015 zal hier sterk op worden gestuurd. Belangrijk in de aanpak is een financiële prikkel voor de ouders. Het plan is om ouders te kunnen korten op de uitkering als zij niet bereid zijn om enige vorm van vrijwilligerswerk op te pakken. Uiteraard zijn er altijd gevallen die (op korte termijn) ook niet in staat zijn om vrijwilligerswerk te doen. De verwachting van het wijkteam is dat in 2015 circa 60% van de mensen met een WW of bijstandsuitkering vrijwilligerswerk zullen gaan doen.

*Geluk:
Hoeveel?*

- Mensen met een goede gezondheid zijn gelukkiger. Dat geldt ook voor mensen die sporten, een baan hebben, sociale contacten hebben, in een fijne buurt wonen en weinig in aanraking komen met justitie (Hoorn & Sent, 2010). Op al deze aspecten probeert het wijkteam aan te grijpen en een verbetering te realiseren.
 - Het is aannemelijk dat het wijkteam een bijdrage zal leveren aan het geluk van de gezinsleden, maar het is onmogelijk om die bijdrage te monetariseren. Er is niet eens een universele maat voor geluk, laat staan dat we in staat zijn om die maat om te rekenen naar een bedrag in euro's.
 - Omdat het niet mogelijk is een monetaire waardering te hangen aan de bijdrage die het wijkteam levert aan het geluk van de gezinsleden, waarderen we deze bijdrage met PM. Hij is relevant, maar we hebben hem niet gemonetariseerd.
-

Kosten van het wijkteam

- Naast de hiervoor genoemde baten brengt de investering in de wijkteams uiteraard ook kosten met zich mee.
- Deze investering is echter zeer beperkt omdat een groot deel van de salariskosten van het wijkteam niet meegenomen hoeft te worden in de MKBA. De salariskosten van de wijkteamleden (totaal € 329.000) zijn namelijk geen extra investering, maar worden in het nulalternatief ook uitgegeven. De wijkteamaanpak betekent immers vooral een andere manier van werken.
- Uitzondering hierop zijn de kosten van de begeleiding van bureaufrontlijn, de kosten van de studententeams en de een aantal overheadkosten. Deze kosten zijn extra ten opzichte van de nulsituatie.

Kosten wijkteam 2015 (1 jaar)	Bedrag
Projectleiding	7.700
Monitoring	2.100
Training en opleiding	10.600
Wijkteamlid bureau frontlijn	65.400
4 studententeams	206.000
Totale kosten wijkteams	291.600

- De totale begroting van het wijkteam (inclusief de kosten die niet meegenomen worden in de MKBA) bedraagt €620.500

Overzicht van maatschappelijke kosten en baten

Page 31

RESULTATEN

*Kosten versus
Baten*

Baten		Kosten	
Besparing hulpverlening	€655.000	Extra investering Wijkteams	€290.000
Voorkomen schade voor de samenleving	€450.000 + PM	Extra hulp bij financiën	€90.000
Betere leerprestaties (obv extra tijd leerkrachten en IB-ers) ¹	€615.000		
Beter gezondheid	€115.000		
Stijging op de participatieladder	€205.000		
Gelukkiger leven	PM		
Totaal	€ 2.040.000 + PM		€380.000

Bovenstaande bedragen zijn afgerond op €5.000. Een meer gedetailleerd onderbouwing van de posten is te vinden in de bijlage 3.

1) Een alternatieve waardering van de verbetering van de leerprestaties op basis van de citoscore leidt tot een aanvullende baat van 2,5 miljoen euro. Deze baat kan echter niet worden toegerekend aan het wijkteam maar is het gevolg van de integrale Children's Zone aanpak

Aandachtspunten bij de resultaten

Zoals eerder aangegeven hebben wij onze aannames zoveel mogelijk gebaseerd op wetenschappelijke bronnen. Daar waar bronnen niet beschikbaar waren, zijn wij uitgegaan van de expert opinion van het wijkteam of van eigen aannames. Om een beeld te krijgen van de gevoeligheid van de uitkomsten voor veranderingen in de aannames, hebben wij voor enkele aannames een gevoeligheidsanalyse gemaakt.

- Het wijkteam verwacht 30% van het leerlingen op school te kunnen helpen. Dit komt neer op circa 200 casussen per jaar. Bij het vaststellen van de capaciteit van het wijkteam is hier rekening mee gehouden en de wijkteamleden zien de caseload als realistisch en haalbaar. Belangrijke voorwaarden hierbij zijn echter de verhouding tussen lichte en zware casuïstiek en de effectiviteit van de inzet van de studenten. Het is daarom interessant om na te gaan wat het saldo is als het wijkteam niet 30% (200 casussen) maar 25% (175 casussen) van de leerlingen kan helpen.

BEREIK	Wijkteam bij 1/3 van de gezinnen (basis)	Wijkteam bij 1/4 van de gezinnen
Saldo MKBA	€ 1.945.000	€ 1.740.000

- Wanneer er sprake is van zware casuïstiek met te weinig hulpverlening voorkomt het wijkteam diverse vormen van escalatie. Aanname hierbij is dat het wijkteam goed functioneert, voldoende mandaat heeft en gezag heeft bij de andere betrokken instanties. In onderstaande tabel is het saldo opgenomen wanneer we voorzichtigheidshalve het effect van de wijkteams in deze gevallen met 25% verminderen.

EFFECTIVITEIT	Basisscenario	Wijkteam 25% minder effectief
Saldo MKBA	€ 1.945.000	€ 1.855.000

Aandachtspunten bij de resultaten

- Het wijkteam verwacht in de zware casussen waar te veel hulpverleners actief zijn circa 80% van de kosten te kunnen besparen. Voorzichtigheidshalve zijn we in de MKBA uitgegaan van een besparing op de kosten van 50%. Deze doelstelling is nog steeds behoorlijk ambitieus. In onderstaande overzicht wordt inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen zijn als het wijkteam er in slaagt "slechts" 25% te besparen.

Efficientie	Besparing van 50%	Besparing van 25%
Saldo MKBA	€ 1.945.000	€ 1.830.000

- In ons basisscenario gaan we ervan uit dat 70% van de casus licht en 30% van de casus zwaar is. Deze verhouding is gebaseerd op de ervaringen van Bureau Frontlijn en komt ook overeen met de praktijk in het afgelopen jaar op de Agnesschool. Als de aanpak van de wijkteams succesvol is, zullen er steeds minder zware casus zijn. Die worden immers eerder opgemerkt en daardoor voorkomen. De verwachting is dan ook dat het aandeel zware casus naar verloop van tijd zal dalen. De uitkomst van de MKBA verandert met de verhouding tussen lichte en zware casus.
- Een tegenovergestelde situatie is echter ook mogelijk. Op dit moment worden de hele zware casussen nog niet door het wijkteam in behandeling genomen. Na 2015 is dat mogelijk wel het geval. Dat zou betekenen dat het aandeel zware casus groter wordt.

Verskillende verhoudingen (licht : zwaar)	Basis (70 : 30)	Lichter (80 : 20)	Zwaarder (60 : 40)
Besparing hulpverlening	€655.000	€640.000	€670.000
Voorkomen schade voor samenleving	€450.000 + PM	€300.000 + PM	€600.000 + PM
Betere leerprestaties (ontzorging)	€615.000	€615.000	€615.000
Beter gezondheid	€115.000	€115.000	€115.000
Stijging op de participatieladder	€205.000	€205.000	€205.000
Totaal	€ 2.040.000 + PM	€ 1.875.000 + PM	€ 2.205.000 + PM

- Bij het maken van deze MKBA hebben wij een aantal belangrijke aannames gedaan ten aanzien van de scope. Zo is er voor gekozen om specifiek te kijken naar het wijkteam in Feijenoord. We moeten daarom prudent zijn in het vertalen van de resultaten van deze MKBA naar andere wijken of andere concepten.
- Een andere aanname ten aanzien van de scope is dat gekeken is naar de verwachte kosten en baten van 1 jaar wijkteam Feijenoord, namelijk 2015. Uitgangspunt hierbij is echter wel dat de daadwerkelijke inzet in de wijkteams lange termijn is. Om de uitkomsten van de MKBA begrijpelijk te houden, is er voor gekozen om naar 1 jaar te kijken. Dit betekent dat de verwachte kosten en baten van 2013 en 2014 niet zijn meegenomen, terwijl dit relatief inefficiënte jaren zijn. Achterliggende aanname hierbij is dat wanneer structureel voor de wijkteams gekozen wordt het effect van deze twee opstartjaren zeer beperkt zal zijn.
- Tot slot zijn alleen de investeringen in de studententeams en de begeleiding van Bureau Frontlijn meegenomen als kosten. De kosten van de andere professionals in het wijkteam zijn niet meegenomen. Reden hiervoor is dat het wijkteam voor deze groep mensen slechts een andere manier van werken is. De kosten voor deze medewerkers worden ook in het nulalternatief gemaakt. Veronderstelling hierbij is dat er geen baten verloren gaan doordat zij op een andere manier gaan werken. Bovendien geldt ook hier dat deze aannames voor Feijenoord nog realistisch zijn, maar het maar de vraag is in hoeverre dit vertaald kan worden naar alle wijken in Rotterdam.

Effect op de schatkist van Rotterdam

Baten Gemeente Rotterdam		Kosten Gemeente Rotterdam	
Besparing hulpverleningskosten	€ 590.000	Extra kosten Wijkteam (direct)	€ 290.000
Voorkomen schade voor de samenleving	€ 35.000	Extra hulp bij financiën	€ 75.000
Saldo Gemeente	€ 260.000		

Naast de directe kosten van het wijkteam (€290.000) leidt de wijkteamaanpak tot een verhoging in kosten voor de gemeente Rotterdam voor hulp op het leefgebied financiën (€75.000). De gemeente profiteert zelf ook van die inzet (€35.000), omdat gezinnen met financiële problemen soms ook tot directe financiële schade voor de gemeente leiden. De wijkteamaanpak leidt bij onze aannamen tot een besparing op kosten voor hulpverlening voor de gemeente van €590.000.

De baten van de wijkteamaanpak vallen met name bij het gezin en de gemeente. Maar er vallen ook substantiële baten het Rijk, de zorgverzekeraars en de werkgevers. De kosten daarentegen zijn vrijwel volledig voor rekening van de gemeente. Deze constatering opent de weg naar een gesprek met betreffende instanties/organisaties voor eventuele (financiële) betrokkenheid.

	% van totale baten
Gemeente	30%
Rijk	10%
Gezin	40%*
Woningcorporaties	5%
Zorgverzekeraars	5%
Werkgevers	10%

*het effect van de Children's Zone op leerprestaties van de kinderen is hier buiten beschouwing gelaten

Verdeling van kosten en baten over verschillende partijen

Page 36

RESULTATEN

Baten		Wie	Kosten		Wie
Besparing hulpverlening	€655.000	90% gemeente 5% Rijk 5% zorgverzekeraar	Investering Wijkteams	€290.000	100% gemeente
Voorkomen schade voor de samenleving	€450.000	30% woningcorporaties 25% Rijk 30% werkgever 10% gemeente 5% verzekeraar	Extra hulp bij financiën	€90.000	85% gemeente 15% gezin
Betere leerprestaties (op basis van extra tijd leerkrachten en intern begeleiders)	€615.000	100% gezin			
Beter gezondheid	€115.000	50% rijk 25% werkgever 25% zorgverzekeraar			
Stijging op de participatieladder	€205.000	90% gezin, 10% rijk			

- Het is ons opgevallen dat de problemen binnen multi-probleem gezinnen een sterke samenhang vertonen. Dat geldt nog sterker voor het oplossen van de problemen. Zoals het schilderen van de muren weinig zin heeft als de lekkage in het dak niet wordt gerepareerd, heeft het weinig zin schulden aan te pakken als de drankverslaving van vader niet wordt aangepakt. Vooral financiële problemen lijken een belangrijke *trigger* voor het ontstaan van andere problemen, of althans lijken het moeilijk te maken om op andere probleemvelden resultaat te behalen.
 - Hoewel de aannames die wij hebben gedaan met onzekerheid zijn omgeven, durven wij met enige stelligheid de conclusie te trekken dat het investeren in de Wijkteams als onderdeel van de Children's Zone voor zowel de Rotterdamse samenleving als voor de Rotterdamse schatkist een positief rendement oplevert.
 - De belangrijkste pijlers onder dat rendement zijn achtereenvolgens:
 1. Het voorkomen van schade voor de samenleving door problemen eerder op te merken en te voorkomen dat de problemen binnen gezinnen escaleren.
 2. Een veel efficiëntere en effectievere inzet van hulpverleners, waardoor fors bezuinigd kan worden op hulpverlening en
 3. Een verbetering van de leerprestaties van kinderen.
 - Wij verwachten dat een investering in het Wijkteam schade elders in de samenleving kan voorkomen. Vooral voor overheden en bedrijven die kosten maken als gevolg van de problemen in de gezinnen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het niet betalen van rekeningen en de kosten van rechtspraak.
 - Maar ook zonder die baten lijkt de investering in het Wijkteam binnen de Children's Zone vanuit financiële optiek de moeite waard. Als onze aannames juist zijn, verwachten wij dat de gemeente Rotterdam met een goede implementatie de bezuinigingsdoelstelling op de jeugdzorg voor deze groep kinderen kan realiseren. Zeker op de langere termijn. Door vroegtijdig in te grijpen wordt de *caseload* in eerste aanleg immers vergroot, maar wordt latere probleemescalatie voorkomen.
-

- Op basis van onze analyses adviseren wij de gemeente Rotterdam om door te gaan met het organiseren van de jeugdzorg conform het model van de Wijkteams binnen de Children's Zone.
 - De belangrijkste taak van de leden van het Wijkteam zouden in onze ogen moeten zijn:
 1. Het bieden van eerstelijns ondersteuning aan het gezin.
 2. Het coördineren van de totale hulpverlening aan een gezin.
 3. Het inschakelen en inkopen van, alsmede het toezicht houden op tweedelijns ondersteuning als (gedelegeerd) opdrachtgever namens de gemeente Rotterdam.
 - Op dit moment zijn de wijkteamleden gedetacheerd vanuit de verschillende organisaties, waardoor de wijkteams als het ware een toevoeging zijn op de bestaande structuur. Wij denken dat het verstandig is om de wijkteamleden 'los te koppelen' van de achterliggende organisaties en in dienst te laten treden bij de gemeente Rotterdam of een nieuw op te richten organisatie. Daarmee is het belang van en de opdracht aan de leden van het Wijkteam helder en eenduidig.
 - Wij kunnen ons voorstellen dat het omwille van een efficiënte bedrijfsvoering wenselijk kan zijn de wijkteams onder te brengen in een organisatie die enige mate van autonomie heeft en op enige afstand staat van de Coölsingel. Deze organisatie moet over voldoende mandaat beschikken om te kunnen functioneren als kritisch inkoper van zorg. Wij denken dat het niet verstandig is om hierin een rol weg te leggen voor een organisatie die ook tweedelijns ondersteuning levert.
 - De bekostiging van de jeugdzorg in Rotterdam zou naar ons idee zoveel mogelijk via de Wijkteams moeten verlopen. Dat betekent dat door het Wijkteam ingeschakelde hulpverleners ook via het budget van het Wijkteam worden betaald.
 - De ene wijk is de andere niet. Wij denken dat het daarom verstandig is de Wijkteams enige mate van autonomie te geven in de wijze waarop zij zich organiseren en invulling geven aan hun taak. Het is belangrijk om aandacht te schenken aan de wijze waarop de wijkteams verantwoording afleggen over het door hen geleverde werk.
-

- Wij geloven dat een goede benchmark-systematiek kan bijdragen aan het lerend vermogen van de wijkteams. Niet om af te rekenen, maar wel als startpunt voor de uitwisseling van kennis en (praktijk)ervaring door professionals.
 - Wij denken dat het verstandig is om steun te vragen voor de aanpak van de belangrijkste private belanghebbenden in de stad. We denken dan bijvoorbeeld aan woningcorporaties, energiebedrijven, banken en telecombedrijven. Zowel in de uitvoering (samenwerking) als in de bekostiging (financiële bijdrage). Deze partijen zijn immers ook belanghebbenden van de nieuwe aanpak.
-

1. Bronvermeldingen
 2. Databoek
 3. Toelichting kosten en baten
 4. Toelichting Netto Contante Waarde
 5. Effect op de schatkist van Rotterdam
-

- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
 - Bronfenbrenner U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*. 32:513–531.
 - Bureau Jeugdzorg. (2008). *Veiligheidsbeleid en risicomanagement in Bureau Jeugdzorg*.
 - Den Levita, B., Den Uyl, R. (2012). *Toekomstschets inrichting sociaal domein, RadarCommunicatie, i.o.v. SZW*.
 - Geuns, van, R., Jungmann, N., Kruis, G., Calkoen, P. & Anderson, M. (2011). *Schuldhelpverlening loont!: Een onderzoek naar de kosten en baten van schuldhelpverlening*. Hogeschool Utrecht en Regioplan Beleidsonderzoek.
 - Hermanns, J. (2001). *Kijken naar opvoeding: Opstellen over jeugd, jeugdbeleid en jeugdzorg*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
 - Herweijer, L. (2008). *Gestruikeld voor de start: de school verlaten zonder startkwalificatie*: Den Haag: SCP, Sociaal en Cultureel Planbureau.
 - Heuves, M., & Bartelink, C. (2010). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Voorwaardelijke Interventie in Gezinnen (VIG)'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
 - Hermanns, J., Mordang, H., & Mulder, L. (2002). *Jeugdhulp thuis. Een alternatief voor uithuisplaatsing*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
 - Hoorn, A.A.J & Sentm E. (2010). *Geluk is niet te koop, wel te sturen*. *Socialisme en Democratie*, vol. 67:4, pp. 43-49.
 - *Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming, Inspectie voor de Gezondheidszorg, Inspectie van het Onderwijs, Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, en het Verwey-Jonker Instituut (2003)*. *Horen, zien, niet zwijgen. Onderzoek naar de kwaliteit van de keten van voorzieningen voor kinderen en gezinnen in probleemsituaties*. Utrecht: Samenwerkende Inspecties.
 - Layzer, J.I., Goodson, B.D., Bernstein, L., & Price, C. (2001). *National evaluation of family support programs. Final report volume A: The meta-analysis*. Abt Associates, Inc., Cambridge, MA. Yale University
 - Loman, A. & Siegel, G.L. (2004). *Minnesota alternative response project evaluation: Final report*. St. Louis: Institute of Applied Science
-

- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) & Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) (2011). Aan de slag achter de voordeur. Van signaleren naar samenwerken. Den Haag: BZK en VWS.
 - Munger, R.L. (1998). The sociology of troubled children. Cambridge, MA: Brooklins
 - Roest, A., Lokhorst, A.M, Vrooman, C. (2010). Sociale uitsluiting bij kinderen. Den Haag SCP, Sociaal Cultureel Planbureau.
 - Rogers, M.F., Sinden, J.A. and De Lacy, F. (1997), The Precautionary Principle for Environmental Management: A Defensive Expenditure Application, *Journal of Environmental Management*, 51, 343-360.
 - Smit, F., Wester, M. & Van Kuijk, J. (2012). Ouderbetrokkenheid en verbeteren leerprestaties. ITS. Radboud Universiteit Nijmegen.
 - Van den Bogaart, P. & Van Veen, D. (2004). Samenwerking onderwijs en jeugdzorg Rotterdam. Garant Uitgevers
 - Van den Heuvel, S.G., Boshuizen, H.C., Hildebrandt, V.H., Blatter, B.M., Ariens, G.A.M. & Bongers, P.M. (2003). Sporten, type werk, arbeidsverzuim en welbevinden: resultaten van een 3-jarige follow-up studie, *tsg jaargang 81*, nummer 5.
 - Veugelers W. & Schuitema, J. (2010). Grenzen aan de pedagogische taak van de docent. Een verdeling van taken binnen de school en tussen school, ouders, jeugdzorg en politie. *Pedagogische Kwaliteit*, nr. 80. Universiteit van Amsterdam: Department of Child Development and Education.
-

Parameter	Waarde prijspeil 2015 @ indexatie 3% (afgerond)	Bron
Hulpverlening multiprobleemgezin	€ 29.000 per jaar	Cuyvers Consulting, onderzoek i.o.v. Ministerie van VWS 2012
Beslaglegging	€ 1.000 per keer	http://www.bsm.nl/nl/bedrijfsrecherche/verhaalsonderzoek
Afsluiting gas / water / licht	€ 900 per keer	Maatschappelijk rendement van vrijwilligersprojecten in de schuldhulpverlening, Regioplan, 2011
Huisuitzetting	€ 12.000 per keer	Haster, D. (2009). Basisboek integrale schuldhulpverlening. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
Schuldhulpverlening	€ 1.900 per keer	Schuldhulpverlening loont, Regioplan en Hogeschool Utrecht, 2011
Bewindvoering	€ 1.300 per jaar	http://www.bewindvoerderscollectief.nl
Kindermishandeling	€ 10.000 per casus	Presentatie professor EMC Willem Jan Meerding - Kosten kindermishandeling - naar prijspeil 2015 / voorzichtigheidshalve door gedeeld door 2
Huiselijk geweld	€ 80.000 per casus	http://www.huiselijkgeweld.nl/feiten/landelijk/economische_kost_en_geweld_tegen_vrouwen_Korf_1997
Salaris leerkracht	€ 65 per uur	http://www.intermediair.nl/vakgebieden/onderwijs/salariswijze_+40%_werkgeverslasten_30%_overhead
Salaris intern begeleider	€ 50 per uur	http://www.nationaleberoepengids.nl/Intern_Begeleider_+40%_werkgeverslasten_30%_overhead

Bijlage 2 – Databoek (1)

Parameter	Waarde prijspeil 2015 @ indexatie 3%	Bron
Kosten overgewicht	€ 8.750 per kind	MKBA Frontlijn team Heechterp-Schieringen, LPBL 2012
Baat structureel sporten	€ 1.600 per kind	Van den Heuvel et al (2003)
Waarde persoon aan het werk	€ 12.500 p.p. per jaar	Ecorys (2009). Kosten-batenanalyse Luchthaven Twente
Waarde persoon andere vorm van participatie	€ 6.250 p.p. per jaar	Eigen aanname o.b.v. waarde van persoon aan het werk
Gemiddeld salaris MBO 1/2 diploma	€ 16.800 per jaar	www.gemiddeld-inkomen.nl
Gemiddeld salaris MBO 3/4 diploma	€ 21.600 per jaar	www.gemiddeld-inkomen.nl
Gemiddeld starters' salaris HBO diploma	€ 24.400 per jaar	CBS: 2009
Gemiddeld salaris WO diploma	€ 27.400 per jaar	CBS: 2009
Jaarlijkse loonstijging MBO 1/2 diploma	0,60%	CBS: 2009 - 0,63% voor MBO - vertaald naar MBO 1/2
Jaarlijkse loonstijging MBO 3/4 diploma	0,70%	CBS: 2009 - 0,63% voor MBO - vertaald naar MBO 3/4
Jaarlijkse loonstijging HBO diploma	1,19%	CBS: 2009
Jaarlijkse loonstijging WO diploma	2,58%	CBS: 2009

1) Let op bovengenoemde bedragen betreffen NIET de netto contante waarde. Zie hiervoor bijlage 3

Bijlage 3 – Toelichting kosten en baten

Lichte en zware casuïstiek

	%	Aantal	Toelichting
Totaal aantal leerlingen		700	Aantal leerlingen in 2013 op de 4 basisscholen in Feijenoord
Aantal casussen wijkteam	30%	210	
Waarvan lichte casuïstiek	70%	147	Exclusief de lichte casuïstiek die zwaar blijkt te zijn.
Waarvan zware casuïstiek	30%	63	Inclusief de lichte casuïstiek die zwaar blijkt te zijn.
Zware casuïstiek met te veel hulpverlening	25%	16	Bij de berekening wordt er van uitgegaan dat 5% van de ouders niet geholpen wil worden
Zware casuïstiek met te weinig hulpverlening	75%	45	Bij de berekening wordt er van uitgegaan dat 5% van de ouders niet geholpen wil worden

Efficiëntere hulpverlening

Efficiëntere hulpverlening	Kosten	Aantal casussen	Besparing	Totaal (ncw)
Besparing kosten hulpverlening bij zware casuïstiek	€ 29.000 (NCW),	16	50%	€230.000
Voorkomen zware casuïstiek (licht wordt niet zwaar)	€ 29.000 (NCW),	15	100%	€425000

Bijlage 3 – Toelichting kosten en baten

Page 46

BIJLAGEN

Voorkomen van escalatie

Voorkomen van maatschappelijke schade	Kosten	Aantal casussen	Voorkomen door wijkteam	Totaal (ncw)
Beslaglegging	€ 1000 per keer (NCW)	25	75%	€18.500
Afsluiting gas / water / licht	€ 900 per keer (NCW)	20	80%	€14.500
Huisuitzetting	€ 12.000 per keer (NCW)	13	80%	€129.000
Schuldhulpverlening	€ 1.900 per keer (NCW)	45	90%	-€77000 (is een kost, geen baat)
Bewindvoering	€ 1.300 per keer (NCW)	45	25%	- €14.500 (is een kost, geen baat)
Kindermishandeling	PM	13	30%	PM
Huiselijk geweld	€ 80.000 per casus (NCW)	18	20%	€285.000

1) Bovengenoemde bedragen en aantallen zijn afgerond

Bijlage 3 – Toelichting kosten en baten

Page 47

BIJLAGEN

*Betere
leerprestaties*

Betere leerprestaties	Aantal leerkrachten	Gemiddelde personeelskosten	% Extra tijd door wijkteam	Totaal (ncw)
Meer tijd voor leerkrachten	35	€16.000 per leerkracht (NCW)	15%	€565.000
Meer tijd voor intern begeleiders	4	€12.500 per IB-er (NCW)	30%	€50.000

*Betere
leerprestaties
door
Children's
Zone*

Hoger opleidingsniveau	Aantal leerlingen	Extra salaris	Totaal (ncw)
Leerlingen met MBO 3/4 diploma ipv 1/2	70	€ 5.000 p.j + 0,10% meer loonstijging	€2,5 miljoen
Extra leerlingen met HBO diploma ipv MBO 3/4	44	€ 3.000 p.j + 0,50% meer loonstijging	
Extra leerlingen met WO diploma ipv HBO	24	€ 3.000 p.j + 1,40% loonstijging	

1) Bovengenoemde bedragen en aantallen zijn afgerond

Bijlage 3 – Toelichting kosten en baten

Page 48

BIJLAGEN

*Verbeterde
gezondheid*

Verbeterde Gezondheid	Aantal kinderen	Gemiddelde vermeden kosten	Gerealiseerd door wijkteam	Totaal (ncw)
Voorkomen overgewicht	30	€ 8.750 per kind (ncw)	20%	€55.000
Structureel sporten	59	€ 1.600 per kind (ncw)	40%	€60.000

*Stijging
participatie-
ladder*

Stijging Participatieladder	Aantal ouders	Gemiddelde baten & vermeden kosten	Gerealiseerd door wijkteam	Totaal (ncw)
Van uitkering naar participatie (onbetaald werk) alleenstaande moeders	48	€ 3.125 pp (NCW)	65%	€ 89.500
Van uitkering naar betaald werk alleenstaande moeders	48	€ 12.500 pp (NCW)	5%	€ 27.500
Van uitkering naar participatie (onbetaald werk) beide ouders aanwezig	35	€ 3.125 pp (NCW)	65%	€66.000
Van uitkering naar betaald werk beide ouders aanwezig	35	€ 12.500 pp (NCW)	5%	€ 22.000

1) Bovengenoemde bedragen en aantallen zijn afgerond

- Geldstromen die in verschillende jaren vallen, mogen niet zomaar bij elkaar opgeteld worden, door:
 1. Inflatie; een euro vandaag meer waard dan een euro volgend jaar (inflatie)
 2. Onzekerheid; een zekere euro is meer waard dan een onzekere euro
- Deze twee factoren worden uitgedrukt in de disconteringsvoet. Daarbij geldt dat hoe risicovoller een project is, des te hoger de disconteringsvoet.

- De Netto Contante waarde (NCW) methode waardeert toekomstige kasstromen in de tijd.

De NCW van een project is de som van alle verdisconteerde kasstromen van het project, in een formule uitgedrukt:

$$NCW = \sum_{t=0}^T \frac{CF_t}{(1+r)^t}$$

- CF = toekomstige kasstromen project
 - r = disconteringsvoet
 - t = tijd
-

Gert-Jan Fernhout

Rebel

Wijnhaven 23
3011 WH Rotterdam
The Netherlands

T +31 (0)10 2755995
F +31 (0)10 2755999
M +31 (0)6 23365437

gertjan.fernhout@rebelgroup.com
<http://www.rebelgroup.com/>

REBEL

Emile Barendregt

Rebel

Wijnhaven 23
3011 WH Rotterdam
The Netherlands

T +31 (0)10 2755995
F +31 (0)10 2755999
M +31 (0)6 41094288

Emile.barendregt@rebelgroup.com
<http://www.rebelgroup.com/>

REBEL